

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Causæ excusantes ab incurrenda censura.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

fura intendit, sibi que proponit; qui est salus vel emendans, ac resipiscentia illius contra quem censura fertur: unde Prælati moraliter certus, vel dubitans excommunicationem non profuturam delinquenti, eam ferre non debet, nisi eam ferat ad terrorem aliorum. *Ibid. punot. ult. n. 1. & 2.*

50. Effectus censure est privatio aliquorum bonorum spiritualium: hunc effectum suspendere potest Summus Pontifex, potestque validè conferre beneficium excommunicato; secus dicendum de Episcopo. *Ibid. n. 3. & seq.*

Causa excusantes ab incurrenda Censura.

51. Ignorantia probabilis tam juris communis, quàm particularis, excusat ab incurrendis censuris; quia delictum non debet puniri eadem poenâ, quando lex ignoratur, ac quando scitur. Unde ille qui scit aliquod delictum esse prohibitum jure naturæ & divino; sed nescit esse prohibitum ab Ecclesia, non ligatur censuris impositis ab Ecclesia contra patentes hujusmodi delictum. *Ibid. quest. 2. punot. 1. n. 6. & 7.*

52. Ignorantia probabilis facti aut qualitatis facti, excusat à censuris incurrendis: propterea Titius occidens clericum, quem credebat esse feram, excusatur à censura ratione ignorantie facti, aut potius qualitatis facti, si credebat esse laicum. Ignorantia vincibilis & culpabilis facti vel juris, quæ crassa est, & non excusat à culpa mortali, non excusat ab incurrendis censuris, vel irregularitate proveniente ex delicto. Ignorantia affectata excusat à censuris latis contra scientes, præsumentes, vel temerè facientes, &c. Hinc à fortiori ignorantia crassa, vel supina non sufficit ad incurrendam censuram latis contra præsumentes, vel temerè facientes, &c. *Ibid. n. 8. & seqq.*

53. Ignorantia poenæ, id est, censure, excusat ab incurrendâ poena censure: unde qui scit, aliquod delictum prohibitum fuisse ab Ecclesia; sed nescit prohibitum fuisse sub censura, non incurrit censuram committendo illud delictum verum sub censura. *Ibid. n. 13.*

54. Ignorantia comitans excusat ab incurrendis censuris & irregularitate proveniente ex delicto: unde jaciens sagittam in suum inimicum, quem credebat esse feram; sed in mente sua ita erat affectus actualiter, ut illum occidisset, si

scivisset

scivisset ipsum esse suum inimicum, non contrahit irregularitatem, vel excommunicationem, si lata esset excommunicatio contra homicidas; quia censuræ incurruntur ob peccatum externum: opus autem externum factum cum ignorantia comitante, non est peccatum. *Ibid. n. 14.*

55. Ex dictis infer non incurri excommunicationem ab eo, qui percutit clericum, nesciens prohibitum esse ab Ecclesia percutere clericum. Idem dicendum de eo, qui licet sciverit prohibitum esse ab Ecclesia cleri percussionem, nihilominus numquam scivit, prohibitam esse sub censura; vel nihil umquam dubitavit; vel si dubitavit, adhibuit sufficientem, vel saltè mediocrem diligentiam ad cognoscendum, an lata esset censura contra percussores clericorum, & non potuit ante percussionem, vel ante actum sub censura prohibitum rei veritatem invenire: hic enim dicitur ignorantia probabili laborare. Infer præterea virum indoctum non incurri censuram, quando consuluit viros doctos professionis & artis moralis, num lata esset censura, ipsique responsum est nullam extare. Idem dicendum de viro docto, qui subito dubio alicujus censuræ, mediocri saltè labore & diligentia revolvit libros; sed nullam censuram potuit invenire. *Ibid. n. 15. & 16.*

56. Naturalis oblivio & inconsideratio excusat ab incurrenda censura; nam oblivio & inconsideratio comparatur ignorantia. *Ibid. n. 17.*

57. Nullam incurrit excommunicationem, qui projicit saxum contra Cajum clericum; sed fortè inculpabiliter percussit alium clericum transeuntem: secus dicendum de percussente clericum, quem putabat esse laicum; sed si est clericus, adhuc, inquit, volo percutere. *Ibid. n. 20. & 21.*

58. Percutiens laicum, credens ex percussione laici incurri excommunicationem, non afficitur excommunicatione, cum non sit in jure expressa. *Ibid. n. 22.*

59. Legitima appellatio excusat ab incurrenda censura lata sub conditione, modo appellatio sit ante conditionis adimplerionem; at censura lata purè & absolutè, non suspenditur per appellationem. Dari non potest appellatio ab absolute excommunicationis, qua suspendat effectum absolutiois. *Ibid. punct. 2. n. 2. & 3.*

60. Appellatio à sententia sub conditione lata excusat ab incurrenda pœna; etiamsi postea appellatio ipsa fuerit derelicta. *Ibid. n. 40.*

61. Citatus à iudice ad comparandum intra mensem sub poena alicujus censuræ, non peccat non comparando post factam appellationem. *Ibid. n. 5.*

62. Licitum est appellare à sententia declaratoria; ut si iudex declaret aliquem Clericum excommunicatum propter delationem sclopi, potest clericus ab hac declaratione appellare, & probare sclopi à se non fuisse delatum. Appellatio fieri debet cum probabili & sufficienti causa; vel saltè appellans debet bonâ fide appellare, debito tempore. *Ibid. n. 7. & 9.*

63. Superior excommunicans inferiorem hoc modo: *Excommunico te si appellaveris*, non ligat inferiorem facta appellatione ab ipso inferiore; nam hujusmodi excommunicatio continet errorem intolerabilem. *Ibid. n. 10.*

64. Impotentia faciendi quod præcipitur sub censura, excusat ab incurrenda censura; quia ad impossibile nemotenetur. Similiter metus gravis, seu cadens in constantem virum, excusat ab incurrendis censuris. Quare clericus deferens arma metu mortis, non peccat mortaliter, nec afficitur excommunicatione, si quæ lata sit contra ferentes. Item Christiani capti à Turcis possunt sine censura remissè impellere naves contra Christianos; nam metu mortis hoc faciunt. Item excusantur metu mortis adulterium committentes. *Ibid. punct. 3. n. 1. & seq.*

65. Voluntas seu consensus illius, in cujus favorem concessa fuit censura, sufficit ad suspendendam censuram, ne incuratur. *Ibid. punct. 4. n. 1.*

66. Debitor elapso termino prorogato sibi à creditore, in cujus favorem lata fuerat censura, ligatur censura. *Ibid. num. 2.*

64. Denique hæ causæ excusant adhuc ab incurrendis censuris: Voluntarium imperfectum, actio non sufficiens ad effectum prohibitum sub censura, innocentia subditi, iniustitia materialis censuræ, nullitas censuræ, &c. *Ibid. n. 3.*

Censurarum absolutio.

68. Censura reservata lata ab homine per sententiam generalem vel particularem, jure communi potest auferri per eum qui eam tulit, vel per ejus Superiorem, vel per successorem, aut per eum, cui specialis facultas fuerit delegata. Censura